

Asia: VN/2062/2020

Lukiodiplomiselvitys 2020

Vastaajaa koskevat perustiedot

Vastaatteko

a) lukiokoulutuksen järjestäjän roolissa

A) Luvussa 2 on kuvattu lukiodiplomit osana nykyistä lukiokoulutusta

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

2) Vastaavat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

B) Luvussa 3 on kuvattu lukiodiplomien saavutettavuutta ja yhdenvertaisuuden toteutumista

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

2) Vastaavat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Jotta lukiodiplomeiden suorittaminen olisi tosiasiallisesti mahdollista kaikissa lukioissa ja kaikille lukiolaisille, tarvitaan huomattavaa lisäresursointia ja opettajien täydennyskoulutusta. Samalla tukee tarkastella pakollisten opintojen määrää. Diplomien järjestämisessä Helsingin kaupunki voi hyödyntää muita koulutuksenjärjestäjän tiloja (kuten ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön oppimisympäristöt) lukiodien omien tilojen lisäksi. Aikuislukion asema lukiodiplomien järjestämisessä ei ole yhdenvertainen. Aikuislukion tuntijaossa ei ole pakollisia taito- ja taideaineita ja syventäviä kursseja aikuislukiossa on rajallisesti. Tämä koskee osin myös erityistehtävälukioita. Syventäviä kursseja on eniten tarjolla yleislukioissa.

C) Luvussa 4 on kuvattu lukiodiplomien arvioinnin nykytila ja kehittäminen

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

D) Luvussa 5 on käsitelty lukiodiplomien tuomista osaksi yo-tutkintoa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

1) Ovat täysin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Mikäli lukiodiplomin asema muuttuu ylioppilastutkinnon ja / tai korkeakoulutukseen haun osalta, tulee myös arviointia yhtenäistää ja sen tulee olla valtakunnallista. Lisäksi tulee olla ulkopuoliset arvioijat samalla tavoin kuin ylioppilaskokeita arvoivat ulkopuoliset sensorit. Arviointiperusteita on mietittävä nykyistä tarkemmaksi ja panostettava valtakunnalliseen koulutukseen ohjaamiseen ja arviointiin liittyen.

E) Luvussa 6 on käsitelty diplomien hyödynnettävyyttä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

1) Ovat täysin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Mikäli lukiodiplomit tulisivat osaksi korkeakoulujen valintaa nykyistä vahvemmin, tulee taata yhdenvertainen saatavuus kaikille lukio-opiskelijoille. Lisäksi tulee huolehtia, että korkeakouluilla on riittävästi tietoa lukiodiplomista, jotta sitä voidaan käyttää opiskelijavalinnoissa. Ammattikorkeakoulujen tulee olla vahvasti mukana hyödyntämässä lukiodiplomia valintakokeissaan. Hyödynnettävyys korkeakoulujen opiskelijavalinnassa vahvistaisi lukiodiplomin asemaa.

F) Luvussa 7 on käsitelty lukiodiplomien kehittämiskohteita. Lukiodiplomit saatettiin nykyiseen muotoonsa lv. 2004-2005 aikana, ja niitä voi suorittaa taito- ja taideaineissa kahdeksaa erilaista. Luvussa mm. selvitettiin, miten lukiodiplomeita voitaisiin hyödyntää nykyistä useammissa oppiaineissa ja kansainvälisissä tiedekilpailuissa.

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Jos lukiodiplomien järjestäminen tulee velvoittavaksi, niin on kannatettavaa, että Opetushallitus on kehittäjätahona. On myös kannatettavaa, että mukana ovat erityistehtävälukiot ja kehittäjälukioverkosto. Erityistehtävälukiot voisivat ottaa ns. kehittäjälukion roolin, mikäli diplomien järjestämiseen mietitään esim. etä- tai verkko-opetuksen malleja. Diplomiin vaadittavia pohjakursseja saattaa myös olla paremmin tarjolla erityistehtävälukiossa. Erityistehtävälukiossa syventävät kurssit eivät kuitenkaan aina toteudu. Parhaiten kurssit toteutuvat suurissa, tavallisissa lukioissa.

1.1. Lukiodiplomijärjestelmää tulisi edelleen kehittää ja syventää sekä se tulee liittää entistä vahvemiksi osaksi lukio-opetusta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukiodiplomit mahdollistavat laaja-alaisen tiedon ja taidon hallitsemisen näyttämisen. Opiskelija osoittaa lukiodiplomia tehdessään hallitsevansa tulevaisuuden ja työelämän taitoja, yhdistäen uutta osaamista jo olemassa oleviin tietoihin ja taitoihin. Lukiodiplomit vastaavat hyvin uuden opetussuunnitelman laaja-alaisiin tavoitteisiin. Lukiodiplomit mittaavat aidosti monialaista osaamista ja tuovat näkyväksi luovaa ongelmanratkaisutaitoa. Lukiodiplomissa opiskelija syventää annettujen raamien puitteissa omaa mielenkiinnon kohdettaan.

1.2. Sopiva viranomainen tätä työtä johtamaan ja koordinoimaan olisi Opetushallitus, jonka vastuulla lukiodiplomien kehittäminen on ollut koko niiden olemassaolon ajan.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

2. Lukion opetussuunnitelman perusteet (OPH Määräykset ja ohjeet 2019:2a) -asiakirjassa määritellyissä taito- ja taideaineissa lukiodiplomien suorittaminen asetettaisiin kaikkia lukiokoulutuksen järjestäjiä velvoittavaksi. Tämä muutos kohdistuisi siis kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeihin. Tämä luo muutostarpeen lukiolakiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Mikäli lukiodiplomit olisivat jatkossa osa ylioppilastutkintoa tai siihen rinnastettavissa ja niillä olisi painoarvoa korkeakoulutukseen haussa, tulisi diplomeita olla mahdollisuus suorittaa yhdenvertaisesti kaikilla opiskelijoilla. Tässä tulee huomioida riittävät resurssit sekä se, että tarjontaa tulee olla sekä suomen- että ruotsinkielisissä lukioissa, jotta suorittaminen olisi aidosti mahdollista kenelle tahansa missä tahansa lukiossa.

3. Muissa kuin kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa lukiodiplomien järjestäminen säilyisi vapaaehtoisena.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Ylioppilaskirjoituksissa on mahdollista kirjoittaa kaikki oppiaineet kaikissa lukioissa, joten saman pitäisi olla mahdollista myös lukiodiplomeiden kohdalla. Vaikka kaikissa lukioissa ei voisi suorittaa riittävästi ns. pohjakursseja, digitalisaation ja verkkokurssien avulla kuka tahansa missä tahansa voisi suorittaa tarvittavat pohjakurssit. Näitä kansallisia verkkokursseja hyödynnetään osaamisen tunnistamisessa, ja erityistehtävälukioiden voivat koordinoita kansallisia verkkokursseja muiden kuin kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeiden kohdalla. Sekä suomen- että ruotsinkielinen tarjonta tulee huomioida tässä.

4. Tätä edellä kuvattua muutosta tuettaisiin muodostamalla kansallinen rakenne lukioasetuksessa määritellyn kehittäjälukioverkoston varaan. Nykyisistä kehittäjälukioista kaksi keskittyy kuvataiteeseen, kaksi liikuntaan ja kolme musiikkiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

On kannatettavaa, että muodostetaan kansallinen rakenne kehittäjälukioverkoston varaan. Tämän täytyy toimia sekä suomen että ruotsin kielellä.

5. Kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa kehittäjälukioverkosto erityistehtävälukioverkoston tuella laatisi Opetushallituksen kanssa yhteistyössä pedagogiset ratkaisut, joiden myötä lukiodiplomien suorittaminen mahdollistuisi aidosti maan jokaisessa lukiossa. Tämä pedagoginen ratkaisu sisältäisi ns. pohjakurssien ja lukiodiplomikurssien toteuttamisen. Tämä rakenne luotaisiin etä- ja/tai verkko- /virtuaaliopetuksen avulla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Vaikka kaikissa lukioissa ei voisi suorittaa riittävästi ns. pohjakursseja, digitalisaation ja verkkokurssien avulla kuka tahansa missä tahansa voisi suorittaa tarvittavat pohjakurssit. Näitä kansallisia verkkokursseja voidaan hyödyntää osaamisen tunnistamisessa, ja erityistehtävälukioiden voivat koordinoita kansallisia verkkokursseja muiden kuin kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeiden kohdalla. Tässä tulee huomioida, että sekä suomen- että ruotsinkielisissä lukioissa on oltava tarjolla sama kurssitarjonta.

6. Suoritetulla lukiodiplominäytöllä voisi korvata yhden ylioppilastutkinnon viidestä kokeesta. Ylioppilastutkintoa suorittava kokelas tekisi siinä tapauksessa

äidinkieli ja kirjallisuus -kokeen sekä kolme koetta ryhmästä, johon kuuluu matematiikan-, toisen kotimaisen kielen-, vieraan kielen- ja reaaliaineen koe sekä lukiodiplomin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukion opetussuunnitelmassa painotetaan laaja-alaista, ainerajoja ylittävää ja tutkivaa osaamista. Nykymuotoinen ylioppilastutkinto ei merkittävässä määrin mittaa näitä taitoja. Lukiodiplomilla on loistava mahdollisuus vastata tähän. Lukiodiplomissa opiskelija voi tehdä näkyväksi laaja-alaista osaamistaan, luovaa ja tutkivaa ongelmaratkaisukykyään. Osana ylioppilastutkintoa hän myös saisi tunnustusta ja hyötyä näistä taidoistaan.

Tässä ei ole otettu huomioon sitä, että aikuislukiossa taito- ja taideaineet ovat valinnaisia eikä niitä kovinkaan paljon opeteta aikuislukioissa. Toisaalta aikuislukiossa tuo mahdollisuus korvata viides ylioppilaskoe diplomilla voisi olla apu joillekin opiskelijoille.

Ylioppilastutkinnon arvon tulee säilyä kansainvälisesti. Lukio-opinnot muuntuvat uudistuksen myötä ja pakollisten oppiaineiden ja –oppimäärien kokonaisuutta tulee arvioida uudelleen.

7. Ylioppilastutkintotodistukseen tulisi kirjaus siitä, että kokelas on korvannut yhden edellytettävistä ylioppilasaineista lukiodiplomilla. Lukiodiplomista annetaan erillinen todistus. Todistuksen antaa kokelaan oma lukio. Jatkossa siis lukiodiplomin suoritus olisi ylioppilastutkintotodistuksen liite, eikä päättötodistuksen liite.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukiodiplomiarvosana tulisi lukea ylioppilastutkintotodistuksessa, koska se korvaa yhden aineen ylioppilaskirjoituksen. Sen lisäksi voitaisiin antaa erillinen lausunto. Jotta lukiodiplomitodistus olisi yhteismitallinen ylioppilastutkintotodistuksen kanssa ja eri koulujen välillä, todistus olisi hyvä saada Opetushallituksesta.

8. Lukiodiplomien tuominen osaksi ylioppilastutkintoa edellyttää voimakasta lukiodiplomien arvioinnin kehittämistä. Esitetyt muutokset edellyttävät

kansallisen mallin luomista lukiodiplomien arviointiin. Tämä arvioinnin kehitystyö tulee toteuttaa Opetushallituksen johtamana yhteistyössä ylioppilastutkintolautakunnan, korkeakoulujen sekä kehittäjälukiodien kanssa. Esitämme, että lukiodiplomien oppilaitoksen ulkopuolinen arvioija määräytyy perustettavan kansallisen arviointiverkoston kautta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Mikäli lukiodiplomit tulisivat ylioppilastutkinnon veroiseksi, on oltava ulkopuolinen arvioija.

Kaksiportainen arviointi on kannatettavaa, jotta lukiodiplomien arviointi olisi vertailukelpoinen ylioppilaskokeissa saatuihin arvosanoihin. Tähän myös resursointi valtakunnallisesti on tarpeen.

9. Korkeakouluille tulee tarjota nykyistä enemmän tietoa koko lukiodiplomijärjestelmästä. Lukiodiplomien kehittämisessä tulisi jatkossa kuulla korkeakoulujen näkemyksiä ja tarpeita nykyistä enemmän, jotta korkeakoulut voivat tulevaisuudessa hyödyntää lukiodiplomeita nykyistä paremmin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Mikäli diplomin suoritus vaikuttaa korkeakouluihin pääsemiseen, korkeakouluilla tukee olla nykyistä vahvempi rooli lukiodiplomeissa. Lukiodiplomien painoarvon varmistamiseksi myös jatko-opintoihin pyrittäessä yhteinen kehittäminen korkeakoulujen kanssa on välttämätöntä yhtäaikaaisesti lukiodiplomien muun kehittämisen rinnalla.

10. Tässä selvityksessä esitetyt toimenpide-ehdotukset luovat edellytyksiä lukiodiplomien paremmalle hyödyntämiselle korkeakoulujen opiskelijavalinnassa.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Jotta lukiodiplomien merkitys ja arvostus nousisi ylioppilaskirjoitusten tasolle, on lukiodiplomeista pystyttävä osoittamaan suoraa hyötyä ja apua jatko-opintoihin pyrittäessä. Tämä voidaan saavuttaa yhteisellä kehittämisellä korkeakoulujen kanssa.

11. Kotitalouden lukiodiplomi korvataan yrittäjyyden ja työelämäosaamisen lukiodiplomilla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Kannatamme kotitalouden lukiodiplomin korvaamista yrittäjyysdiplomilla. Tällä hetkellä Helsingin kaupungin lukioilla on käytössä yrittäjyystodistus, jonka voi saada yrittäjyyskurssija suoritettuaan. Lukiodiplomilla olisi enemmän painoarvoa. Toisaalta kotitalouden lukiodiplomilla voisi olla suuri merkitys syrjäytymisen ehkäisemisessä. Kotitalous on toiminallinen oppiaine, joka tukee arjen hallinnan osaamista, nuorten talousosaamista, kestävien arjen valintojen osaamista ja erityisesti tavoitteena on rakentava vuorovaikutus yhteisissä tavoitteissa.

12. Käsityön lukiodiplomi muuntuu ja uudistuu teknologian lukiodiplomiksi.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Teknologian lukiodiplomi laajentaisi lukiodiplomien sisältöä ja tarjoaisi opiskelijoille mahdollisuuden oppiainerajat ylittävään ja luovaa ongelmanratkaisua tukevaan työskentelyyn. Tässä voidaan tarkastella mm. tulevaisuuden digitaalisia palveluita palvelumuotoilun näkökulmasta. Toisaalta lukio-opintoihin tulee mahdollistaa monenlaisia opintoja.

13. Yrittäjyyden ja työelämäosaamisen sekä teknologian lukiodiplomin kehittämistyö annetaan Opetushallitukselle ja kehittäjälukioille, joiden tehtävänä on kyseisen alan kehittäminen.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Opetushallitus ja kehittäjälukiot ovat oikea taho yrittäjyyden ja työelämäosaamisen sekä teknologian lukiodiplomin kehittämiseen.

14. Lukiodiplomit pysytetään niissä oppiaineissa/oppiaineryhmissä, joissa osaamisen näyttönä ei voi toimia nykyisen muotoinen ylioppilaskoe. Lukiodiplominäyttö ei siis laajene aineisiin, joissa nykyisen muotoisia ylioppilaskokeita järjestetään.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Sekä kustannusten että toimenpiteiden osalta on selkeästi huomioitu vain kolme diplomia: kuvataide, liikunta ja musiikki. Näiden arviointia halutaan kehittää ja niihin varataan resurssia. Esimerkiksi tanssin, teatterin ja median diplomeista mainitaan vain, että lukiodiplomit pysytetään niissä oppiaineissa / oppiaineryhmissä, joissa osaamisen näyttönä ei voi toimia nykyisen muotoinen ylioppilaskoe. Ne lukiodiplomit, joiden oppiaineelle ministeriö ei ole myöntänyt valtakunnallista kehittämistehtävää, arvioinnin kehittämisestä ei puhuta mitään eikä niitä ole huomioitu kustannuslaskelmissa. Ministeriö on kuitenkin myöntänyt tietyille lukioille erityistehtävän näiden oppiaineiden opettamiseen eikä niitä sen vuoksi voi jättää ulkopuolelle kustannuslaskelmista ja kehittämistyöstä.

Tanssia, teatteria ja mediaa opetetaan myös muissa kuin erityistehtävälukioissa. Kustannukset näiden oppiaineiden opetuksen järjestämiseen tulisi uudistuksessa huomioida, jotta myös tanssin, teatterin ja median opetusta niissä jatkossakin järjestettäisiin. Erityisesti Helsingissä useissa lukioissa opiskelijat suorittavat myös teatterin, tanssin ja median lukiodiplomeita. Näitä opiskelijoita ei voi asettaa eriarvoiseen asemaan musiikin, kuvataiteen tai liikunnan diplomien suorittajien kanssa.

H) Luvussa 9 selvitysryhmä kuvasi lainsäädäntö-, opetussuunnitelma- yms. muutostarpeet.

Miten kommentoitte selvityshenkilöiden edellä esittämiä muutostarpeita?

Mainitut muutokset ovat kannatettavia. Pakollisten oppiaineiden ja oppimäärien kokonaisuutta tulee tarkastella uudelleen uudistuksen myötä.

I) Luvussa 10 on esitetty ehdotettujen muutosten kustannusvaikutuksia ja niiden kohdentumista.

Vastaavatko esitetyistä muutoksista aiheutuvat kustannukset käsitystänne kustannuslisäyksistä?

2) Kyllä vastaavat suurelta osin

Perustelkaa näkemyksenne etenkin, jos katsotte, etteivät arvioidut kustannukset vastaa esitetyistä muutoksista aiheutuvia kustannuksia:

Niiden lukiodiplomeiden, joiden oppiaineelle opetus- ja kulttuuriministeriö ei ole myöntänyt valtakunnallista kehittämistehtävää, arvioinnin kehittämisestä ei puhuta mitään eikä niitä ole huomioitu kustannuslaskelmissa. Ministeriö on kuitenkin myöntänyt tietyille lukioille erityistehtävän näiden oppiaineiden opettamiseen eikä niitä sen vuoksi voi jättää ulkopuolelle kustannuslaskelmista ja kehittämistyöstä. Näitä ovat esimerkiksi tanssin, teatterin ja median lukiodiplomit.

Opiskelijoiden tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen kohtelun vuoksi kaikkia lukiodiplomeja, myös tanssin, median, ja teatteritaiteen pitäisi yhtä lailla kehittää ja mahdollistaa kaikille opiskelijoille opetuksen järjestäjästä riippumatta. Kaikkien lukiodiplomien kehittämiseen ja arvioimiseen tulisi käyttää

keskitettyjä varoja, kuten myös niiden pohjakurssien tarjoamiseen. Pohjakurssit voisivat olla virtuaalisia etäratkaisuja verkossa. Pitäisi myös tutkia millä tavoin kuvataide- , tanssi- ja musiikkioppilaitoksissa käytävillä opinnoilla voitaisiin osoittaa osaamista ja korvata vaadittavia pohjakursseja. Näistä saataisiin kustannussäästöjä tällä hetkellä koulutuksen järjestäjille pakollisiksi mainittuihin lukiodiplomipohjakurssien järjestämiseen.

Tölö gymnasium on ainoa ruotsinkielinen lukio, jolla on valtakunnallinen kehitystehtävä kuvataiteessa ja musiikissa. Nämä resurssitarpeet pitää huomioida. Tehtävä päättyy 31.7.2025, ja on huolehdittava, että mikä tahto järjestää nämä kurssit tämän jälkeen.

Koulutuksen järjestäjät ovat selvityksessä arvioineet, että eivät pysty nykyisillä resursseilla järjestämään useiden lukiodiplomien järjestämistä. Tämä tulee ottaa resurssien jaossa huomioon. Kuvattu uudistus vaatii huomattavia resursseja.

Se edellyttää täydennyskoulutusta, vaikutuksia aineenopettajankoulutukseen sekä opettajan pätevyysvaatimusten miettimistä, sillä kuvatun muutoksen myötä tulee uusia oppiaineita. Uudistuksen myötä tulee valtakunnallisesti määritellä, kuka on pätevä opettamaan esimerkiksi teknologiaa tai yrittäjyyttä. Pidämme lisäksi tärkeänä, että opetukselle asetetut laatutavoitteet täyttyvät.

Merimaa-Jovanovic Riikka
Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala